

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio I. Quid sit Actus humanus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

TRACTATUS II.

De iis, quæ magis speculativè no-
scenda sunt,

DE ACTIBUS HUMANIS.

TRactatio de Actibus humanis duplices materias habet, quasdam speculativas, quasdam practicas. Practicas separato Tractatu complectemur; nunc agemus de his, quæ sunt Scholastici Juris.

DISPUTATIO V.

De Actu humano Voluntario, Morali, &c.
in communi.

Prenosci hîc debent variæ explicationes terminorum ad utrumque Tractatum servientes. Quia verò ipse titulus, est de Actibus humanis, primùm inquirendum de illis erit.

QUÆSTIO I.

Quid sit Actus humanus?

EXPLICAT I. Esparza hîc q. i. a. 5. Quòd omnis actus humanus, ex suo conceptu, referatur intrinsecè ad ultimum finem: Unde hi actus ab actibus brutorum, non tantùm differunt ex parte principii, sed etiam ex parte objecti, & modo illud attingendi: utque fiant ab homine in quantum homo est, & quatenus est præditus ratione, distinctusque à brutis: Habentque proinde objectum præstantius, circa quod exercentur, vel certè modum nobiliorem attingendi illud. Hujusmodi differentia hominis maximè elucet in libertate & dominio, quo carent inanimata, & irrationalia: Absolutè tamen etiam ii sunt humani actus, qui præminent actibus liberis, tametsi nec mediatè nec immediatè liberi sint, quales sunt actus beatifici, actus habitus à Christo Domino & à parvulis Beatis absque ulla libertate.

Dici ergo potest cum Philosopho lib. i. Ethic. c. 7. discrimen actus humani à non humano in hoc universaliter consistere, quòd actus humanus verteretur circa bonum universale, & latius patens, quàm bonum sensibile & imaginabile; quodque proinde sit attingibile per solam rationem & intellectum; talis autem est omnis a-

ctus liber, & omnis præeminens actibus liberis.
Hæc Explicatio

NON SATISFACIT. I. In illo termino, quòd actio humana sit actio propria hominis, in quantum homo est: quia multæ sunt actiones hominis in quantum homo est, neque tamen vocantur humanæ v. g. ridere, flere, loqui. Imò & ipsa intellectio, actus item necessarii voluntatis humanæ, qui sunt circa bonum non sensibile, sunt propriè hominis, neque tamen vocantur humani. Deinde immeritò dicit, quòd maximè differat homo ab aliis irrationalibus libertate & dominio: quia esse suarum actionum dominum præsupponit in homine formalitates constitutivas hominis priores dominio, formalitateque domini; non ergo primariò differt per dominium, nec est ratio, cur ex hac non nisi posteriori formalitate, desumatur ratio actus humani.

Rursus, illa propositio, quòd ratio humanarum actionum maximè eluceat in actionibus, quarum ille est dominus, indiget explicatione: Si enim ly homo suarum actionum dominus, supponat pro hoc, quòd illæ actiones possideantur ab homine, sic nulla erit, quæ non sit humana: quia ex eo ipso quòd illas ponat, sunt illius propriæ, adeoque habet possessionem illarum. Quod si ly suarum actionum dominus, supponat pro eo, quòd illæ actiones sint humanæ, quæ sunt ipsum formale dominium, & actus exercitiumque dominationis; tunc soli actus imperantes erunt humani, formalis autem amor, desiderium, &c. non erit actus humanus;

nus; quod absurdum est. Quod si ly suarum actionum dominus accipiat pro eo, quod illae actiones, quae sunt liberae, sint humanae; non statuitur in eo, de quo quaeritur: Nam communis apprehensio saltem formalitate distinguit rationem humani à formalitate liberi, non distinguuntur autem formalitate, si utriusque esset definitivum idem, sed haberent se, sicut ensis, & gladius.

NON SATISFACIT 2. Quia concedo quod omnis actus humanus referatur suo modo ad ultimum finem; sed inquiritur, an per hoc iam constituitur in ratione humani, & quamnam sit huius ratio? Item quare illud referri ad ultimum finem, in actu humano, non se materialiter habeat ad rationem actus humani, & per modum praedicati generici?

NON SATISFACIT 3. Quia cum explicans agnoscat actus humanos, qui sunt liberi, & actus humanos praeminentes liberis & tamen humanos debuisse formare conceptum communem omnibus his actibus humanis, quem non format, quia hic conceptus non est iam petendus ex libertate. Deinde, cur non potest versari etiam circa bonum sensibile actus humanus quā talis? Item cur circa bonum universale non poterit esse actus non nisi hominis? quales sunt actus indeliberati, versantes circa bonum universale.

EXPLICAT 2. Suarez d. 2. S. 2. n. 7. Dicit, quia modum hunc esse probabilem. Est aliqua actio propria hominis quoad substantiam & entitatem, non verò quoad modum, ut v. g. intellectio, convenit homini ut ratione utitur, nec actus talis speciei potest reperiri in inferiori creatura; modus tamen, quod ex necessitate fiat, communis est aliis rebus. 2. Contingit actionem esse propriam hominis, ut homo est, & in substantia & in modo: quia scilicet efficitur cum indifferentia & sine necessitate, qui est proprius operandi hominis quā homo est. Subdit autem inferius n. 9. quasi ex proprio sensu. Si per actionem humanam intelligamus moralitatem aut dignam laudem, aut reprehensionem, sic sola actio libera est humana. Si autem per actionem humanam intelligamus perfectè rationaliter & ab intrinseco procedentem ex plena hominis voluntate; sic actus beatitudinis dici potest actus humanus. *Hec explicatio*

NON SATISFACIT. Tum, quia confundit actum humanum cum libero quā tali, nam explicat actum humanum per indifferentiam & negationem necessitatis, quae duo ad libertatem formalissimè spectant: non deberent autem hae duae formalitates confundi; cum eas etiam communis apprehensio dividat: & cum ad invicem se se praedicantur, actus humanus est actus liber: Actus liber est actus humanus, nemo cogitat esse has identicas propositiones, vel synonymice differentes; essent autem synonymice dif-

ferentes, si uterque terminus, per indifferentiam & negationem necessitatis explicetur. Tum quia, quamvis nomine actionis humanae intelligatur actio moralis digna laude vel vituperio, sicque sola actio libera sit humana, nunquidne in ratione humanae, per dicta praedicata constitueretur? Et certè ratio laudis vel vituperii, est extrinseca actui humano, illique advenit, jam in esse suo completo: potestque dari pro ratione laudabilitatis, sive extrinsecae pendentis à laudante, sive intrinsecae pendentis à merito laudis, potest inquam dari, quia illa est actio humana: Ergo apparet quod hae duae sint distinctae formalitates. Tum quia, cum tam actum liberum, quàm necessarium sub diversa formalitate agnoscat humanum, dari deberet communis ratio actus humani, quae extendi posset ad tam diversas formalitates. *Ex hoc autem*

INFERES. Quid sit sciendum de illa propositione: Actio necessaria, non est actio humana. Nam in primis fundat se in hoc, quod actio humana sit formaliter idem quod actio libera, hoc autem refutatum est. Deinde quod dicit Cajet. Actione necessaria non tam agere hominem quàm illa agi: cum tamen actio humana debeat esse ejus qui agit: id non convincit. Nam etiam actio necessaria, potest esse vitalis, adeoque proficiens ab intrinseco; hoc autem includit agere, non agi. Quod autem dicit Cajet. Amorem beatificum non esse actionem humanam, quia est plus quàm humana scil. quodammodo Divina: id non convincit. Nam ut arguit bene Suar. sequeretur etiam amorem viæ liberum, non esse actionem humanam: quia ratione elevationis, actus ille, est plusquam humanus. *Hinc aliter*

EXPLICATUR 3. Quid sit actio humana?

Quamvis omnes actiones quae proficiuntur ab anima, sint actiones physice humanae, seu quod idem est, sint actiones hominis: Nihilominus non omnes illae actiones sunt humanae moraliter, qui ipse terminus actionis humanae, moraliter, non ita accipiendus est, ut sonat: quia ut sonat, non nisi humanas, h. e. ab anima humana principiatas, importat actiones. Sed debet accipi prout supponit; supponit autem pro actionibus prout sunt condistinctae ab actionibus appetitivis brutorum, quales convenit habere, ipsis etiam Angelis. Porro ut dicantur illae actiones non physice tantum humanae, sed etiam moraliter, debent fieri modo humano, seu modo intellectuali naturae competentes. Hic autem modus dupliciter proponi potest. In primis viâ negationis, quando scil. ponitur actio voluntatis & appetitus sequentis notitiam, ponitur inquam non more brutorum, quae non nisi passione & impetu aguntur. Secundo proponi potest viâ affirmationis, quae est resolutivum illius prioris, illam scil. actionem reddi moraliter humanam, fierique humano modo, quae

est actio voluntatis deliberata: quia in modo agendi, deliberatio, est propria naturæ intellectualis, hinc autem agitur de actione, facta, modo proprio naturæ intellectuali: Nullus autem potest cogitari modus per prius proprius, & per prius secretivus à brutis, præter rationem, deliberatæ actionis.

RATIO 1. hujus explicationis est Auctoritas S. Thom. hic q. 1. a. 1. in corpore, qui quamvis inceperit explicationem actuum humanorum per formalitatem dominii, appellando illas actiones humanas, quarum homo dominus est. Sed hoc facit quasi incipiens à notioribus, concludendo autem & utendo particulâ Ergo, quæ est nota Conclusionis, sic loquitur; *Ille ergo actiones propriè humane dicuntur, quæ ex voluntate deliberata procedunt: Si quæ autem aliæ actiones homini conveniunt, dici quidem possunt hominis actiones, sed non propriè humane.*

RATIO 2. est. Communis apprehensio omnium, qui nomine actionis humanæ semper accipiunt actionem deliberatam. Hinc actiones brutorum, amentium, puerorum non vocantur humanæ: quia notitiæ illorum non sunt tales, ut eas sequentes actus, dicantur deliberati: per hocque actiones nostras communiter excludamus, quia erant indeliberatæ.

RATIO 3. est. Quia nulla commodior explicatio adferri potest. Non recurrimus hic ad formalitatem actionis, quæ competat homini, quia homo est: quia hæc generalitas, non distinguit actum humanum. Non recurritur ad dominium, nec ad liberum, nec ad laudem dignum, quia hæc omnia posteriora sunt. Et certè legitima est hæc Consequentia, est hæc actio libera. Ergo deliberata: nec ex libertate deliberati ratio, sed ex deliberato, liberum oritur.

Ne autem confundantur deliberatum & liberum, id est præ oculis habendum: quia quamvis non possit esse ullum liberum nisi deliberatum; formalitatibus tamen differunt: quæ sic explicari possunt; Deliberatum vel potest accipi pro deliberativo ut quo, & sic antecedentem importat actionem intellectus, utriusque propositivam. Secundò potest accipi pro deliberato, h. e. sequente deliberationem actu voluntatis: Et sub hac formalitate præcisè habetur ratio actus humani; in qua formalitate non stat ratio liberi, sed superaddit formalitatem hanc quòd potuerit non sequi.

Sed dicendum nè erit (posita hac explicatio-
ne) quòd amor beatus sit actio humana: ut concordetur pluribus Doctoribus id asserentibus, potest dici, quòd sit actio humana & deliberata æquivalenter: sicut enim deliberatio adhibetur ad penetrandam conditionem objecti, ita cum illam optimè tradat visio beata; dicendum erit amorem illum esse actionem humanam.

QUÆSTIO II.

Quid Voluntarium & Involuntarium?

Voluntarium accipitur tripliciter, pro voluntario subjectivo, & sic qualitates etiam violentæ receptæ in voluntate, dici possunt subjectivè voluntariæ: nec de hoc in præsentem quæstio. Item potest dici Voluntarium ob-
jectivè, hocque potius appellatur volitum, vel ut loquitur Scotus voluntatum. Denique accipitur pro voluntario effectivè & motive, hoc est pro motibus seu actionibus principiatæ voluntate: & de his in præsentem erit quæstio. Cæterum si etiam brutis concedatur ratio voluntarii, ut eis expressè concessit Arriaga hic d. 8. n. 9. idque ex eo, quia ad rationem voluntarii, requiritur aliqua cognitio finis, qualem illis in Physicis concessit: Cui etiam adhæsit Esparza hic q. 7. a. 7. & ad tertium concedendo brutis rationem voluntarii secundum quid: tunc jam deberemus de voluntario discurre, ita, ut statuatur ratio communis voluntarii tam brutis, quam hominibus: jamque tunc terminus hic voluntarium non deberet accipi ut sonat; quia ut sonat, indicat aliquid de linea voluntatis, & tamen voluntas tribuitur non nisi naturæ intellectuali: sed deberet accipi, prout supponit pro aliquo scilicet de linea appetitus, communi, sensitivis & spiritualibus noscitivis: ad eum modum, quo concordia dicta de Angelis, non accipitur pro eo quòd sonat; quia dicitur cordium unionem, quæ carent Angeli, sed pro eo pro quo supponit, h. e. conjunctione amoris.

DIFFICULTAS I.

Quid definitivè Voluntarium?

Revitatis causa partiri debemus præsentem Titulum. *Hinc sit*

Punctum Difficultatis I.

An Voluntarium idem sit quod volitum?

ExPLICANT I. Aliqui Recentiores Voluntarium, quorum tacito nomine meminit Vasq. d. 23. c. 1. Salaz etiam tribuit illam Dominico Montagnolio. Statque explicatio in hoc, quòd scil. Volitum & Voluntarium idem sit: quod ipsum Voluntarium dupliciter accipitur, vel pro eo quidquid voluntati alicujus placeat, adeoque in idem recidit cum Volito: Et sic complacenti in homicidio ab alio patrato, dicitur illud homicidium complacenti voluntarium; quia aliquo pacto volitum. Secundò accipitur Voluntarium, pro eo, quidquid est à voluntate tanquam effectus ejus: quæ ratione sunt voluntariæ omnes actiones voluntatis elicite: Imò & actiones aliarum potentiarum imperaræ